

Quadre sisè. A les unghes del llop. Moment en el que es disposa el sacrifici de Tecla.

(foto: Jaume Gómez)

BALL DE SANT PAU 1987

Sembla ser que a les festes majors de les darreries del segle passat i començaments d'aquest, l'element dramàtic tenia molta importància. Pere Puig i Roig parla d'uns balls dramàtics que s'interpretaven per la festa major al costat d'elements folklòrics propis de la tradició local com els Balls de Bastons. Segons la mateixa font, eren balls que «s'adeien amb la psicologia de les multituds d'aleshores». Paral·lels a aquests balls dramàtics hi devia haver els anomenats «balls de ver-

sos», també representats per la festa major, i amb caràcter bastant bíblic i doctrinal. Pere Carbonell i Grau, el polifacètic ribetà autor d'uns Pastorets, diversos escrits amb caràcter investigador i moltes il·lustracions, va donar importància a aquests balls que ell considerava «folklore desaparegut». Coneixedor de l'existència del Ball de Sant Pau, segons ell «indubtablement, el Ball característic de la població», es va dedicar a recopilar-lo. Després de fer xerrar abundantment a persones

de la població amb molta memòria, i consultar documentació diversa, el va recatalanitzar i «versificar».

El resultat va ser un drama dividit en deu quadres que narra la vida i miracles de Sant Pau, Santa Tecla i altres integrants de la primitiva comunitat cristiana. Quan el 1973, quatre anys després de la recuperació, el grup de teatre del C.A.C. es decidí a fer-ne una representació en el Centre Parroquial era

ja un anacronisme com a obra de teatre. Si primitivament es feia a l'aire lliure, aleshores es va representar al teatre amb una escenografia exhuberant.

Oblidat durant diversos anys en Pere Carbonell, sembla que darrement torni a prendre un xic d'importància la seva abundant feina en l'àmbit cultural ribetà. Si no va destacar per realitzacions de gran qualitat, sí que va ser un personatge clau en l'impuls de la cultura a Ribes durant el franquisme.

Ara, el grup de Teatre «Els Xulius» volem fer revivre de nou el Ball de Sant Pau, amb uns plantejaments diferents al 1973. Som conscients del desfasament de l'obra respecte a l'actualitat, però creiem que se li pot donar un enfocament a nivell de muntatge bastant innovador. Arreu del país s'estan recuperant balls, obres i sacramentals religiosos utilitzant nous criteris distanciat dels continguts amb caire conservador i sovint més papistes que el Papa.

No pretenem, ni molt menys, fer una paròdia del Ball. Ens adaptarem a fórmules de respecte a l'esperit del text, i al fet que va ser popular a principis de segle. Si el maniqueisme extremat dels personatges, dividits en bons i dolents, és totalment artificiós i anacrònic, això ens permetrà reconstruir amb el màxim de solemnitat escenes palatines a la

Centre Parroquial

SANT PERE DE RIBES

Dijous, 25 de gener de 1973
FESTA DE LA CONVERSIÓ DE SANT PAU

Conelxem

almenys sis o set títols de «Balls de versos», que en altre temps s'havien representat pels carrers i places del nostre poble en els dies de la Festa Major i que posseir es poden donar per perduts, però si algú en guarda papers o en sap alguns troços de memòria, agrairíem que ens els fés arribar a les nostres mans. Indubtablement, però, el ball més representatiu de Sant Pere de Ribes, és el «Ball de Sant Pau», perquè ens dona una visió prou clara, de la conversió, predicació i mort del nostre conpatró. Potser per això, tots els nostres afanyos han estat per recuperar aquest «Ball» i poder-lo presentar de nou, després de més de 60 anys de no representar-se. El que ara es representarà, l'hem recopilat gràcies a la prodigiosa memòria d'en Joan Roberts — l'home més vell del poble — i així fou possible reestructurar-lo de nou, per tal de poder-lo presentar amb tota dignitat en un escenari, on es podran posar més de relleu, tots els seus valors morals i religiosos i també espectaculars que sens dubte enclou aquesta obra popular. I nosaltres, que som gent d'aquí, però que estimem les tradicions que ens llegaren els nostres avantpassats, és amb amor i entusiasme que ens proposem fer revivre en aquesta Festa Major, el tradicional «Ball de Sant Pau».

A LES 7 DE LA TARDA

Patrocinada pel Magnífic Ajuntament, tindrà lloc una extraordinària representació, a càrrec de la Succió de Teatre del C. A. C. de l'obra folklòrica-religiosa en 3 actes dividida en 10 quadres, i que es donarà representada per darrera vegada en el nostre poble el 25 de gener del 1973.

Ball de Sant Pau

(Conversió, Predicació i Mort de Sant Pau)

Drama bíblic-popular, recollit, versificat i escenificat per P. CARBONELL I GRÀS.

TÍTOLS DELS QUADRES: I) Camí de Damasc - II) Sermó de Pau - III) El llop i l'ovella - IV) Emprisonament de Pau - V) L'ocell s'escapa de l'arxibisbe - VI) A les ungles del llop - VII) Fugida a Antioquia - VIII) Nostre menys les urpes - IX) Retrobament a Antioquia - X) Les palmes de martiri.

REPARTIMENT

(Els ordres d'aparició a l'escena)

PAU: Antoni Molà - SOLDAT I: Manuel Gàmiz - SOLDAT II: Jordi Giralt - UNZOFER: J. Antón Grà - TECLA: Lourdes Fígual - TIMES: Josep Juliach - TROCHA: Marià Grà - JUTGE: Rosend Viny - ESCAFELER: Manuel Uguas - SERVENTA: Marià Vivé - BUTXI: Santi Fortuny - AMEL: Miquel Giralt - CARTA: M. M. Vidal - NENO: Toni May - FISCAL: Joan Carbonell - PENY: Josep Pascual - CENT DEL Poble

DIRECCIÓ ESCÈNICA: Manuel Molà i Ferré VESTUARI: Santoria Vinyals
ESCENOGRAFIA: Germans Salvador i P. Carbonell i Gràs IL·MINOTÈCNICA: Escriche
ACCESSORIS: Arigau

NOTES MOLT IMPORTANTS: L'entrada sera gratuïta, però en sera permesa als infants que no vagin acompanyats de la seua pare o familiar, amb obligació de l'acreditació al seu costat. — Cuida especial el dret d'edició.

Imp. El Rey - Bonastre, 5 - Sitges 1973

Reproducció del programa de mà del «BALL DE SANT PAU» que es representà el 25 de gener del 1973.

corrupta cort de Neró i passions desmesurades en la lluita per ideals. Al cap i a la fi, l'anacronisme i la modernitat es toquen per les puntes si els sabem observar fredament, fins i tot amb una certa ironia.

El Ball de Sant Pau que representarem tindrà un caire innovador. In-

tentarem interessar i fins i tot divertir, sense descartar la possibilitat d'algun vessament de llàgrimes, a la vegada que recuperarem un ball de versos del nostre folklore local.

**Grup de Teatre «Els Xulius»
Centre Social Ribetà**

Quadre sisè. A les ungles del llop. Moment en què Timiris i Teoclea van a casa del jutge. (foto: Jaume Gomez).

Josep Giral i Puig

(1874 - 1926)

Pintor i escriptor al Ribes de principis de segle

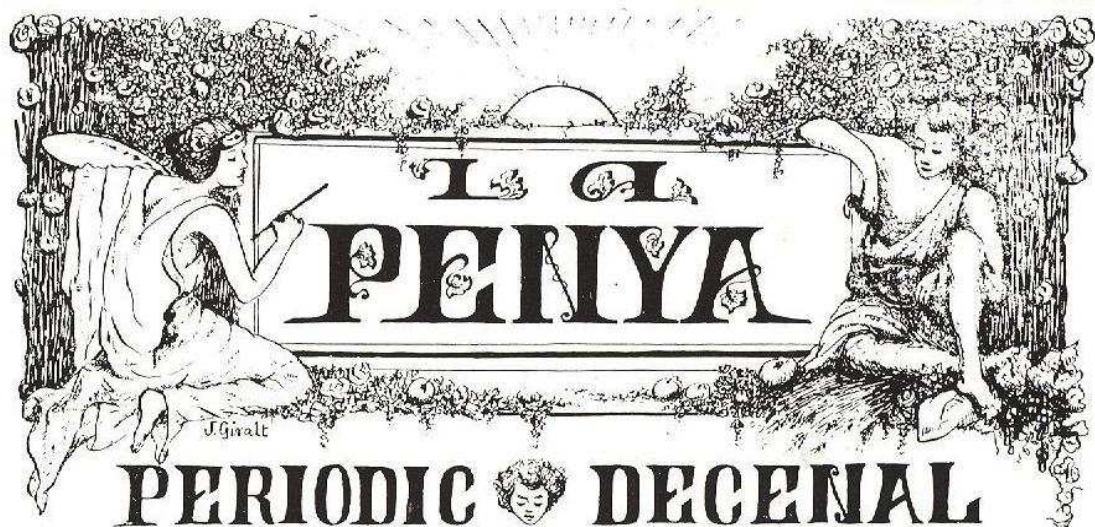
Biografia

El 2 de setembre de 1874 nasqué a Can Giral, al Palou, un infant de sexa masculí. De nom li posaren Josep, ja se'n deia així son avi patern. Llavors encara era real la dita «de Joseps, Joans i ases n'hi ha per totes les cases». Era el primer fill del matrimoni format per Maria Puig i Mestre, filla de Can Puig del Maset, i per Magí Giral i Carbonell. Entre els dos acabaren de completar la família amb els fills Eugeni, Ernest, Àngela, Rosa i Marina, aquesta darrera de curta vida. El seu pare era masover i majordom de la hisenda dels marquesos de Moixò, que té com a centre Can Giral

i abasta des de la masia de la Torreta fins a la riera de Jafre; en portava l'administració i la feia cultivar amb jornalers. Amb el temps els germans de Josep Giral van créixer. L'Àngela i la Rosa es van fer monges, si bé deixaren de ser-ne posteriorment. De la Rosa sabem que escriví poesies i que va ser majordoma d'un prevere. L'Eugeni tingué un càrrec en uns ferrocarrils d'Andalusia i l'Ernest va ser advocat. Ell, com a hereu que era, va ser el successor de son pare i heretà la masia del Raurell del terme d'Olivella i altres terres al terme de Ribes. Els Giral segueixen la típica línia familiar dels hisendats locals. La influència del pare en els fills no solament degué afectar la dedicació dels fills, ja que era un home de caràcter actiu i qualificat d'afable i bonadós. Va ser un dels promotors de la fundació del Centre Recreatiu (o Casino). En 1894 va ser batlle del poble i exercí el càrrec de jutge de pau entre 1904 i 1915.

En Josep Giral mostrà inclinació i aptituds per la pintura des de molt jove. Dels seus estudis no en sabem res, però és molt probable que com tants d'altres joves del seu temps estudiés en règim d'internat en algun col·legi de Vilafranca o Vilanova. És molt probable que fes estudis de formació artística a Barcelona. En 1896 va donar el seu primer assaig com a afeccionat a les Belles Arts a l'Ajuntament perquè el col·loqués al saló de sessions, lloc on encara es conserva. Es tracta d'un escut del terme que segueix les línies d'un del segle XVII, que apareix dibuixat en el més antic llibre d'actes conservat a l'Arxiu Històric del Comú de Ribes. Ja en aquest acte generós i de respecte a la institució col·lectiva local, Josep Giral s'autoqualifica com a amant

de Ribes i de les seves tradicions. Vers 1902 el sabem fent aprenentatges pictòrics a Barcelona on fa còpies de pintures de qualitat reconeguda. Paisatges del país i de monestirs visitats en companyia d'artistes com el vilanoví lu Pasqual foren aviat els inspiradors de les seves obres d'art. Cap el 1903 va contraure matrimoni amb Mercè Miret i Rossell. Sabem que durant el viatge de noces va visitar el museu del Prado. Amb la seva muller tingué tres filles: Mercè, Maria i Maria del Carme, només la primera d'elles es va casar i va fixar la seva llar familiar al carrer Major. Perdem tot rastre de la seva vida fins al període de 1912-1919, que és el de la seva major activitat artística i social. En 1912-13 dirigí el periòdic La Peña, al qual féu desaparèixer per evitar disputes locals. En 1912 projectà la decoració del Casino. En 1914 és elegit regidor i nomenat batlle. Fossin els seus esforços per evitar els fraus comesos en el pagament d'impostos, la seva gran sensibilitat difícil de compaginar amb el caràcter dels que l'envoltaven, el seu desig d'evitar enemistats i divisions locals o el mateix joc de les faccions de la societat local, el cas és que dimití del seu càrrec perquè s'havia quedat sol. Criticava a uns grups dirigents la pràctica del tir al pitxó, que comparava a la barbàrie de les matances dels braus a les places, a d'altres el respecte que atorgaven al diputat Josep Ferrer i Soler, diputat provincial, que havia concedit favors al poble a canvi de vots que li permetrien aprofitar-se del càrrec en benefici propi. Defensor com era de la natura impulsà al poble la Festa de l'arbre i la de l'ocell. Continua dedicant-se a l'art de la pintura i arribà a exposar quinze quadres a la barcelonina Sala Parès. Es lliurà plenament a la difusió de la cultura a través de l'entitat l'Ateneu de Ribes, donant classes de dibuix, exposant-hi diverses vegades les seves obres., fent conferències, formant part de la comissió del Centre Excursionista de l'Ateneu i fins i tot essent president de l'entitat. En 1918 formà part del Consell d'Administració de la Caixa Rural de Ribes. En els set anys que s'escolaren entre 1912 i 1917 publicà als periòdics de Ribes i a l'Eco de Sitges articles de temes diversos que ens el presenten amb una personalitat formada, madura, rica culturalment, amb criteris propis. Sabem que havia llegit obres de Verdaguer i Chateaubriand, que havia tingut l'oportunitat de veure exposicions de pintura a Barcelona i d'influenciar-se

SUSCRIPCIÓ:
CATALUNYA 1'25 ptes. trimestre
A FORA 7'00 « any

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
— CARRER MAJOR, NÚM. 13. —

No's retornen els originals.
Dels treballs publicats ne son responsables
els seus autors.

amb publicacions artístiques com Pèl&Ploma. Però la qualitat dels seus escrits tant des del punt de vista literari com en el pla de les idees ens indiquen que no solament ens trobem davant d'una persona que havia sabut formar-se aprofitant les seves capacitats sinó també d'un gran lector. Part dels seus escrits no els sabem atribuir ja que a voltes els signava amb pseudònims. De tota manera els que estan subscrits per ell són prou com per indicar-nos que estem davant d'un home receptiu, de gran sensibilitat, reflexiu i que anà molt més enllà que els altres membres de la petita burgesia local, tot i l'interès generalitzat per la cultura que hi havia en aquest grup social, fins arribar a ser un home, amb tot el sentit ple de paraula, quasi que gosàriem dir, fins a ser un humanista. Els desenganys, el sentiment de soledat, l'escepticisme, potser la mort de son pare a les darreries de 1918 i de sa mare mig any després, o qui sap quines altres raons van fer que Josep Giralt i Puig ja no escrivís més, que no comunicés més als altres per escrit tot el que ell sabia i la seva manera de sentir. Sabem que de manera continuada va ser corresponsal a Ribes de l'Eco de Sitges. Per l'agost de 1926 participà amb quatre quadres a la la. exposició d'Art del Penedès, celebrada a Vilafranca, que era tot un esforç de revitalització cultural de la comarca en plena dictadura del general Primo de Rivera. Poc després, el 8 d'octubre d'aquell mateix any, moria víctima d'una, en aquell temps greu, broncopneumònia a l'edat de 52 anys.

Cronologia

- Neix el 2 de setembre de 1874 a Can Giralt, al Palou.
- 23 - 1 - 1896. Als 21 anys fa donació a l'Ajuntament de la seva primera obra: un escut al saló de sessions on encara avui es conserva.
- 1902. Al Museu Municipal de Barcelona copia, com a exercici d'aprenentatge, la premiada obra de Joan Llimona: La Lectura.
- 1903. Als 29 anys d'edat, es casa amb Mercè Miret i Rossell.
- 1912. Als 37 anys, inicia la publicació d'articles a la premsa local i comarcal, sobretot a La Peña, periòdic que dirigí, i posteriorment a l'Eco de Sitges, on escriví també com a corresponsal de Ribes, també publicà articles a la Veu de Ribes i al Castell de Ribes.
- 10 - 5 - 1912. Projectà la decoració pictòrica de l'interior del Casino.
- 2 - 1 - 1914. És elegit regidor per a l'Ajuntament i nomenat batlle.
- 30 - 5 - 1915. Dimiteix del càrrec de batlle, continua com a regidor exercint el càrrec fins el 25 - 2 - 1917, bé que nominalment ho és fins el 20 - 12 - 1917.
- 13/29 - 5 - 1916. Exposà 15 obres pictòriques a la Sala Parès de Barcelona.
- 7 - 1917. Exposà 14 pintures a l'oli a l'Ateneu de Ribes.
Conferència a l'Ateneu de Ribes sobre art popular i religió del nostre poble.
- 13 - 1918. Forma part del Consell d'Administració de la Caixa Rural de Ribes.
Dóna classes de dibuix a l'Ateneu de Ribes.
- 5 - 1918. Forma part de la Comissió del Centre Excursionista de l'Ateneu.
- 7 - 1918. Exposà 20 aiguades a l'Ateneu de Ribes.
- 19 - 1 - 1919. Conferència a l'Ateneu de Ribes sobre «La indumentària femenina a través del temps».
- 8 - 1926. Participa amb 4 obres a la 1a. Exposició d'Art del Penedès, a Vilafranca.
- 8 - 10 - 1926. Mor als 52 anys d'edat a causa d'una broncopneumònia.

Josep Giralt estava molt interessat per la indumentària rural femenina. A la fotografia dos dibuixos sobre aquesta temàtica.

Visió general de la seva Prosa i Pensament

Quan se'ns va proposar de fer una biografia que complementés l'exposició de pintures de Josep Giralt i Puig vam acceptar que ens seria una experiència positiva, pensàvem que aplicaríem un típic esquema biogràfic a la vida d'un home dels que en el seu temps eren anomenats patricis. Sabíem que era un pintor, cosa que donava una particularitat personal al biografat, però crèiem que al capdavall no hi trobaríem res de l'altre món, que faríem la biografia d'un membre d'aquell grup de benestants de finals de segle passat i principis de present que, fos per plaer personal o per distinció, valoraven la cultura i fins a cert punt hi participaven. En iniciar la recerca vam quedar tot seguit sorpresos: la majoria dels articles publicats per Josep Giralt eren de gran interès, extraordinari dins el context local de l'època. Creiem que la qualitat dels seus escrits depassa en gran mesura la dels seus propis quadres. Lamentem només poder-ne donar un tast, ja que la seva lectura faria sobrer tot comentari.

Tant se val que Josep Giralt i Puig fos alt o baix, lleig o atractiu, la seva prosa ens presenta un home que sens dubte no va descobrir res, però que va aprendre molt i que desplegà tot un seguit d'activitats per aplicar els seus coneixements i difondre'ls a la resta de convilatans. Els seus escrits són portadors d'uns sensibilitat sincera, vital, de tot un ric món personal creat a partir del desenvolupament de les aptituds naturals en tot home i formades amb l'esforç de l'aprenentatge. Ben segur que algú dirà que

Josep Giralt devia tenir molt millors oportunitats que d'altres d'acréixer el seu bagatge, és cert, però sens dubte se li ha de reconèixer el mèrit que va saber-les aprofitar. Com sinó hauria sabut transmetre les idees i les imatges amb llum, colors i perspectiva?. Creiem no anar massa enllà si diem que l'únic que podria faltar a la seva obra és el so, un musical ritme, per bé que el donen les seves paraules i el sentiment que inclouen al se sí.

Josep Giralt va saber relacionar fins a convertir en un tot de sensibilitat per la bellesa la natura, obres literàries i art pictòric. Vegem-ne un curt exemple en el comentari que fa de les obres del pintor, seguidor de l'escola lluminista olotina, Iu Pasqual.

«El jove pintor vilanoví en llurs obres se'ns mostra enamorat del paisatge a mitja llum i per aquesta causa s'hi sent a ple davant d'aquella harmonia de tonalitats (la del paisatge de la Garrotxa), essent més atractiva tant com més s'aprofundeixen, fent sentir en totes elles dins aquell ambient de repòs, un profund benestar pel que té de bell la mare natura. És per això, que les pintures d'en Pasqual es fan doblement simpàtiques, perquè són més aviat trossos escollits de poesia mística verdagueriana que no pas composicions d'arbres frondosos i justes gradacions de primer, segon i últim terme, i per valorar-les més i fer-se més atraients i simpàtiques, hi contrasten bellament qualche figura esbossada o l'escorç d'alguna vaca de pell llustrosa resultant en conjunt veritables estrofes de cants idil·lics en la seva forma i fons.»

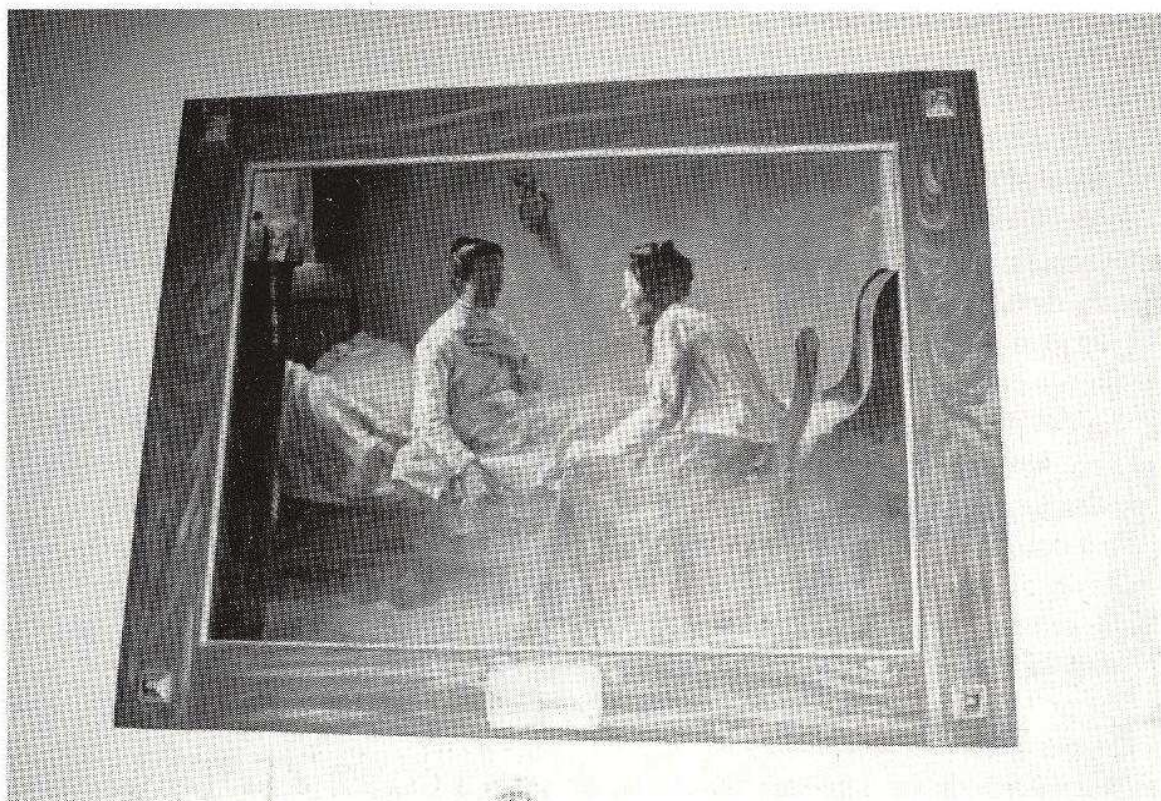
En tres fragments que descriuen una excursió a Castellar de N'Hug, on neix el Llobregat, i a la Pobla de Lillet el dia de la festa major veurem part de les idees de fons que guien tots els seus fets.

«Sortint de Navà, i pujant sempre per guanyar la carena, se'ns presenta al nostre esguard un dels aspectes pirinencs més característics: extensos prats de tendra i menuda herba, de tant en tant, algun arbre propi de la regió, tot sovint qualche ramat de bous amb els seus tendres i llustrosos vedells pasturant tranquil·lament, amb els seus pastors vestits de gruixuda samarra i barretina vermella, resultant, en conjunt, un paisatge d'una riquesa de color altament sublim, digna tan sols de la paleta del pintor diví.»

Giralt estima el paisatge i el veu a través dels seus ulls de pintor. Ell, endut pels seus sentiments catòlics i per la religiosa tradició familiar, el veu com a producte de Déu i no de l'obra de la natura i de la mà de l'home.

«No hauríem caminat un quart, quan veiérem a bastant profunditat el torrent de Riols, congost d'altíssimes parets i d'un abisme esfereïdor; però de cop, a mitja alçada del cingle, es presenta davant nostre la més inesperada meravella. Qui ho diria! Després de passar per un terreny on hi falta la imaginació i la vida per manca del líquid element que dóna frescor al paisatge, de sobte, es troba allí un aplec de fonts tan abundants naixents de diferents esberles de la roca nua que elles soles donen cabal suficient per formar un riu. No sé expressar la impressió que em causà la vista d'aquestes fonts grandioses en precipitar-se de dalt a baix del cingle formant una imponent cascada, però entre mi pensava: ¿Quants viatges fa la gent adinerada per terres estrangeres en busca d'admirar bel·leses semblant i en canvi desconeixen les de la nostra Catalunya.»

Josep Giralt, que coneix personalment gran part del nostre país, manté la capacitat de sorpresa i la receptibilitat de sensacions. Ell estima la nostra terra i la seva llengua, prou que ho demostrà quan era a l'Ajuntament amb l'actitud que adoptà quant a la retolació dels carrers. Ja a la Pobla de Lillet comenta.

«Misèria humana», oli simbolista d'arrel realista sobre el tema de la caritat.

«Els priors i les pabordesses són els que aquí a la terra baixa en diem els administradors de la festa, però les reines són les pabordesses, per la seva rica i castissa indumentària. Se'n nomenen sis, tres de casades i tres de fadrines, i totes van amb rics trajos molt típics: faldilla de seda de coloracions ben llampants, ajustat gipó negre, mocador d'espatlla amb valuosos brodats, blanc mocador de cap de punta fina nuat al coll formant un gran llaç i damunt la característica caputxa negra, i per joies unes llargues arracades de fines maragdes i soguilles entortolligades pel coll i el pit completant la toilette de tan bella com característica indumentària.» En aquest fragment hi veiem el seu interès pels vestits tradicionals, especialment el de les dones, que foren tema de dibuixos i fins i tot d'una conferència.

Al biografiat ens l'imaginem anant pel carrer captant constantment sensacions, fixant-se en allò que és bell, d'aquesta manera va poder arribar a fer una conferència sobre l'art popular i religiós al nostre poble. Sobre l'Església Vella escriví.

«Amb certa tristesa veig com el poc que de típic teníem va esfumant-se tot prenent vertiginosa volada vers la tomba de l'oblit; però si bé és veritat que les seves qualitats tant artístiques com arqueològiques res tenen de notables, en canvi, dins de la seva senzillesa i austeritat, no deixa de tenir per nosaltres un alt valor ben personal.... Totes aquestes consideracions estic segur que les senten tots els que estimin en el seu valor tot l'estètic i local; però al remarcar-les no ho faig amb el propòsit de ser enemic sistemàtic de formes noves que la marxa progressiva del temps ens imposa, molt al contrari, sinó solament en el noble sentit que no caigui en el més espantós oblit i abandonament el que per tots té tantes recordances. Si és així es faran dignes de tot respecte i veneració els qui correspon vetllar per ella, per haver sabut guardar com es mereix l'únic que pobrament podem mostrar als nostres fills com a monument històric...»

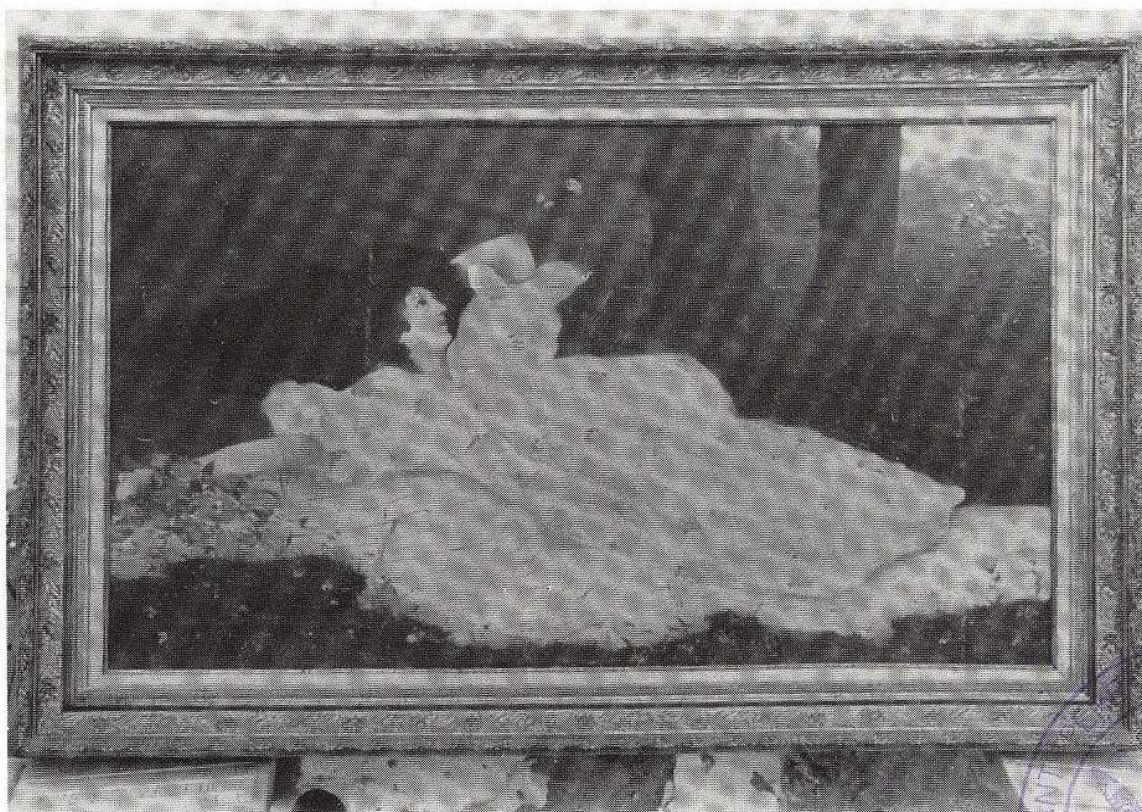
De l'Església Nova deixà escrit.

«Moltes voltes havia estat temptat d'agafar la ploma i dir al meu entendre i amb tota lleialtat el concepte que em mereix la nova església sota el punt de vista arquitectònic, però sempre que instintivament se'm presentava al meu davant la seva gran tossa amb posat autoritari, veia com deixava escrites amb lletres del negre més sinistre, tot al llarg de la seva ombra la cèlebre frase *Noli me tangere!*»

Josep Giralt quan era a l'Ajuntament féu el possible perquè el carrer dels pous conservés una agradosa imatge, exposà diverses vegades la idea que calia conservar els interiors de les cases antigues amb el seu personal estil, evitant renovacions que qualificava molt sovint de fetes amb mal gust. Així i tot devia veure com imparable els canvis, d'aquí li vingué la idea, potser exposada per primer cop, de crear un museu local.

«És evident que per portar a bon terme una obra tan meritòria com aquesta és menester disposar d'un desinteressat esforç col·lectiu, ja que, per esperit de sacrifici i bona voluntat que tinguin uns quants no podrà mai arribar-se a fer obra verament positiva; és menester, doncs, comptar amb la col·laboració dels qui estimin, compreguin o poseeixin objectes que, per llur mèrit o interès local es facin dignes d'una honrosa ostentació...

Així com tota institució científica i cultural representa un esforç en pro de l'avenç, un himne heroic, un cant sublim al progrés i a la vida, els museus no són més que uns estoigs on s'hi guarden sensacions d'un esclat d'inspiració, d'un esforç d'ideals engendrats de la terra mare, són una cadència de tonalitats suaus que brillen sentiments purs de bel·leses viscudes, són, en fi, notes sublimes que ens arriben al fons de la nostra ànima senzilla, com les modulacions vibrants d'un nocturn de Chopin.»

Retrat de dona modernista (reproduït per Jaume Gómez, al qual agraïm la seva col·laboració).

El nostre personatge creia en la difusió de la cultura, fos a través de museus, de cursos, era com un dret i una necessitat:

«Creiem fervorosament que les belles arts eduquen i fins idealitzen els sentiments dels pobles perquè no som dels que pensen que han d'ésser patrimoni d'uns quants afavorits més de Déu que dels homes que tenen la sort de poder-les conrear, el coneixement d'elles ha d'ésser per a tothom, ja que la bellesa s'ha fet per a tots, infiltrant-se en la vida de relació com una saba vivificadora que porta en llur si gèrmens de cultura i moralització. Tots sabem la influència que porten les corals al jovent de nostra aimada terra, i el que passa en el cant que participa de la poesia i de la música, passa en la resta de les belles arts, ja que totes assoleixen la mateixa fi, que és la bellesa. Quin gust troben els qui en nostra modesta esfera d'acció ens dediquem al conreu de les Belles Arts? ¿Ah? És difícil d'explicar perquè és una sensació d'exquisidesa, de joia paternal, que com deia molt bé l'insigne D. Pau Milà i Fontanals, mai pot capir el qui no ho prova, fent resaltar la importància d'elles en les següents paraules que són una condemnaió solemne pels que creuen que es tracta d'una cosa baladina i d'ornament: Poble sense art, flor sense primavera.»

Josep Giralt era partidari de les accions organitzades col·lectivament, així ho veiem en un comentari sobre la Caixa Rural de Ribes:

«Confesso ingènuament que mai hauria cregut que una institució d'aquesta índole i de tan capital importància hagués obtingut en el nostre poble tan bona acollida tenint en compte el nostre caràcter marcadament refractari i recelós de tota obra col·lectiva, però avui, pel seu floreixent estat econòmic, podem dir que compta amb la confiança de tots, essent una prova ben palesa el molt que podem esperar-ne en l'avenir. ... Associacions com la que motiva aquestes ratlles han estat sempre les que més m'han convençut i les he considerades de capital importància per a tocar de ben aprop els resultats de la tan sospirada regeneració individual i col·lectiva, ja que si avui la seva acció queda solament limitada a facilitar quantitats per a atencions agrícoles i custodiar petites quantitats com a caixa d'estalvi, en l'esdevenidor pot assajar-se (amb la seguretat del millor èxit) la sindicació per a la compra de productes químics i matèries orgàniques pels nostres camps i vinyes, i així poder arribar per mitjà de l'esforç col·lectiu, al límit de les nostres aspiracions.»

Malgrat aquestes visions optimistes sobre l'organització col·lectiva, Josep Giralt se sent sol, diferent, fins i tot rebutjat pels qui l'envolten, el fet diferencial que l'aïlla dels altres és la seva manera de sentir i viure l'art. Un cop, fent un paral·lelisme de la seva pròpia vida, explicà:

«una petita història d'un que se'l tenia per bruixot i se'l deixava sol, completament sol a tot arreu...»

Es trobava sol, enyorava la companyia d'artistes que eren com ell, s'adonava que la gent que l'envoltava eren diferents, que no l'estimulaven ni, molt sovint, el comprenien:

«Des del balcó del meu taller contemplava el paisatge de tonalitats grises i esmor-teïdes d'un vertader dia de tardor, sense sol ni gradacions de clar i obscur, i tot mirant-lo instintivament se'm va reproduir al meu davant la vera imatge de la for-mosa i suggestiva tela d'en Dall'Oca Bianca, i tot i anant-la retenint en ma pensa, recordava, bo i entristit, les belles estones que junt amb tu, oh fidel amic! havíem passat contemplant belles teïes en les tardes silencioses de l'hivern, tot descansant

«Creu de terme», pintura que pertany a l'escola lluminista.

del treball engorros d'alguna còpia... Més, ja ho veus, car amic, des de llavors ençà tu has treballat amb una abnegació i constància envejables, però també has palpat de ben aprop el goig intens de la compensació ben merescuda. Ara, que per segona volta ets a París per a estudiar les noves orientacions de la pintura decorativa, sens dubte que les enasprades agulles de Nôtre Dame se't faran més atractives i simpàtiques, i que el grandios museu del Louvre el trobaràs cada dia més formós i interessant.

En canvi, a mi sols em resta un agradós record del passat i enmig de la solitud del meu taller enyoro molt les impressions i consells dels bons amics, i com flor marcida per falta d'ambient espero hores més falagueres pel que més he sentit i sentiré tota la vida, com és la dolcíssima poesia de l'art, tot bellesa i tot amor.» Creiem que és pel patiment, per l'enyorança, pel que no es té, que Josep Giralt accentua el seu apassionament.

La natura és un dels seus temes preferits, és vista com a mare i com a punt de naixença d'admiratius èxtasis:

«...vull fer-te esment de la forta enyorança que sento pels nostres passats peregrinatges. Per un mateix amor, per l'art insondable de la natura, havíem recorregut junts tota la costa de Llevant, entre les suggestives cales, quan el sol de matinada besava amorosit ses tranquiles onades, o com en dies de forta llevantada, tot escumejant, s'estrellaven en imponent cascada contra la roca dura...»

«... Finalment, inclou tan bella visió la incomparable costa llewantina, retallada pulcrament pel blau puríssim de les aigües de la Mediterrània, tot confonent-se d'una manera sublim l'eterna harmonia de la natura. Però després de gaudir en ple èxtasi tanta meravella ...»

«Un dels espectacles més atractius i formosos que contínuament ens ofereix la

mare naturalesa és, sens dubte, les ascensions muntanyenques, per la raó de trobar-hi en cada moment detalls per admirar en la seva grandiositat panoràmica ...» «Quantes voltes, de bon matí, quan el dia somreia alegrement per l'alterosa collada de Bassegoda, en Pau del Mas, des d'un dels finestrals de la seva cambra contemplava extasiat el formós espectacle de la natura quan anava vestint-se de les seves majors gales, i davant de tan suggestiva visió la seva ànima sentia l'alegria del viure, d'aquesta alegria interior que se sent davant la contemplació de la sublim harmonia dels colors vibrants, de la llum intensa i el cant del rossinyol ...»

Com ja el lector haurà notat, fragments dels textos del biografiat han estat, en certa mesura, actualitzats. Així ha estat fet per tal d'evitar ortografies no normatives i greus barbarismes que podrien crear confusió a tots els qui en els darrers anys estem aprenent a escriure la llengua del nostre país.

Pensem que tot i el caràcter conservador que en els camps social, polític i religiós s'observa en part de l'obra de la personalitat estudiada, aquesta té uns valors permanentment vàlids de caràcter literari i humà. Pintures i escrits corresponen a una sola gran, i rica persona: Josep Giralt i Puig.

Xavier Miret i Mestre

Bibliografia

I Exposició d'Art del Penedès. 1926.

Castell de Ribes (Periòdic): 1917-1919.

La Penya (periòdic): 1912-1913.

La Veu de Ribes (periòdic): 1916-1917.

Llibres d'actes municipals (Arxiu Històric del Comú de Ribes): 1896, 1914-1917.

Registre civil de defuncions (Jutjat de Pau): 1919, 1926.

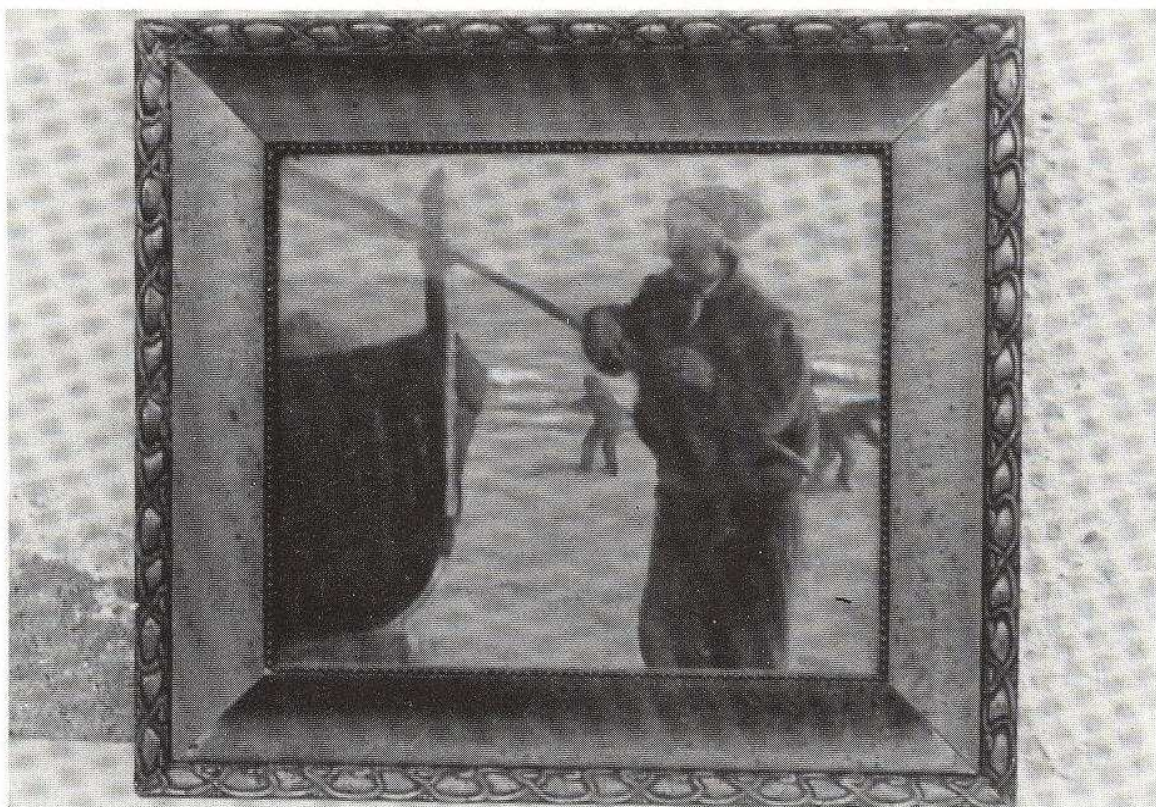
Registre civil de naixements (Jutjat de Pau): 1874.

L'Eco de Sitges (periòdic): 1915-1926.

Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña. Dirigit per J. G. Ràfols. vol. I Ed. Milla, Barcelona 1951.

Homenatge al Rnt. D. Andreu Malgà i Bonastre. 1919.

Programa de mà de l'exposició de 15 quadres a la Sala Parès de Barcelona. Impressa El Eco de Sitges. Maig de 1916.

Pintura de tema mariner amb trets impressionistes (reproducció J.G.).

Comentari de l'obra pictòrica

Dins un context cultural que molts crítics consideren com la «gran edat d'or» de la pintura catalana, es desenvolupa l'activitat creativa del nostre pintor en Josep Giral i Puig. Era la Catalunya dels anys que seguiren a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888, la qual rebé amb interès i vida pròpia els nous corrents artístics i ideològics de l'Europa de fi de segle i, els desenvolupà amb una força espectacular i innovadora a través d'un moviment conegut per MODERNISME, que abraçava tots els camps de l'art, i, de forma especial, les arts plàstiques:

L'impuls inicial i el seguiment constant que tingué el Modernisme pictòric queda prou palès si considerem el nombre d'institucions culturals que sorgiren arreu del nostre país i les nombroses activitats que dugueren a terme durant aquest període. Les Festes Modernistes de Sitges, les tertúlies i reunions a «Els Quatre Gats», l'Escola Llumínista d'Olot -que posteriorment arribà a Sitges-, el Cercle de Sant Lluc, la publicació de revistes d'art com «Pèl i ploma» i d'altres de caire cultural com foren «Joventut» o «Catalònia», són els millors testimonis del caliu que impregnava l'ambient i la realitat social del moment.

El modernisme implicava una nova concepció de l'estètica, sobretot pel que fa a l'expressió. En J. F. Ràfols ens diu que «... el modernisme és com l'absorció dels corrents naturalistes pels corrents simbolistes». El cert és que mirant enrera no podem parlar d'un trencament taxatiu amb l'etapa realista anterior, car el pintor simbolista el que pretèn és representar tot el definitiu misteri que es troba en la mateixa

realitat, o sia, donar vida a la cosa inefable que es troba en totes les coses del món material.

Simbolisme, impressionisme... són tendències que neixen i s'encreuen entre tots els artistes de l'època modernista, per la qual cosa la seva obra no acostuma a agrupar-se en corrents definits, sinó en etapes d'un procés d'evolució individual, procés que, en menor grau, també trobem en el pintor ribetà Josep Giralt.

Home culte i polifacètic és un viu representant del seu temps; s'interessà per les noves tendències que s'imposaven i les aplicà en els seus quadres, evidentment, adaptant-les al propi sentiment i perspectiva artística.

la seva producció que pot oscil·lar entre les 80 i 100 peces, comptant pintures i dibuixos, s'inicià l'any 1896 a través del que ell considerava com un primer assaig d'aficionat: la pintura sobre planxa de ferro que representava l'escut d'aquest municipi que es troba al sostre del Saló de Sessions de l'Ajuntament i, acabà juntament amb la seva vida quan només tenia 52 anys. En la seva obra utilitzà les tècniques més diverses, des de l'oli fins a l'aiguada, passant pel pastel i l'aquarel·la i, com a materials més emprats, tenim la tela, el paper i la fusta. Es serví de tots aquests elements i, possiblement d'altres, amb notable domini, aconseguint algunes peces de veritable qualitat i alt nivell pictòric.

La temàtica que presenta evoluciona amb les contínues influències que rep de pintors de renom com són en Joan Llimona, Santiago Rusiñol, Ramon Casas, Joaquim Mir, E. Galwey, Pere Nonell, J. Brull, Sunyer, Iu Pasqual, etc., als quals sens dubte estudià i conegué, bé personalment, bé a través de les nombroses publicacions i activitats artístiques que hi havia en la Barcelona modernista. En Josep Giralt, doncs, ens ofereix un ample ventall de temes com són: 1.- **De caire sociològic**, a través de la solitud de la figura humana situada en un espai equilibrat amb una actitud que ratlla un misticisme heretat de Joan Llimona. 2.- **Els paisatges**, en els quals es palesa el sentiment de profund amor per la naturalesa de la nostra terra que sentia l'autor; aquí, s'intenta plasmar tota l'harmonia que aquesta té mitjançant un procés contemplatiu. 3.- **Una pintura del món rural català** molt productiva en la seva època i en la qual podem observar l'evolució i adaptació que fa el pintor en el decurs del temps de les noves influències que li arriben, entre les que trobem la del Cercle de Sant Lluc. 4.- **Una obra plenament modernista** plasmada en dos estils i tècniques ben diferents: una pintura a l'oli -que comentarem més endavant-, i uns dibuixos a la ploma que feien de capçalera a la revista local «La Penya» dirigida per ell mateix. 5.- **De tema mariner**, en una etapa més propera a un modernisme impressionista no exempt de cert romanticisme que possiblement implica una relació amb el pintor vilanoví Alexandre de Cabanyes.

Deturem-nos un instant per a fer un breu comentari d'algunes obres que considerem exemples prou significatius del que hem anat dient:

-Pintura que tracta el món rural.- (Trobarem unes quantes teles a l'exposició que sobre aquest pintor es farà al Local). El conjunt de les obres ocupades en aquesta etapa responen a la ferma admiració per la vida de pagès que sentia l'autor, car la considerava sana i espiritual.

Hi podem veure pintures com la que representa l'interior de la masia de Can Milà, oli realitzat l'any 1889 de grans dimensions que pertany a una etapa primerenca on encara no s'ha assolit el domini de la perspectiva. També hi trobarem -entre altres- dos dibuixos de línia ferma que presenten a dues dones pageses en les quals el detall de la vestimenta camperola és ben acurat. Al respecte recordem l'interès del pintor

relatiu a la indumentària femenina, palès no solament per la seva habilitat manual sinó també per la conferència que sobre aquest tema celebrà en l'Ateneu de Ribes l'any 1919.

- **Còpia del «Foglie Cadenti».**- Aquest quadre que estaà també exposat, és la còpia d'un fragment de l'obra d'un pintor italià anomenat Angelo Dall'Oca Bianca. Podria considerar-se com un exercici pictòric, però la veritat és que a través d'ell tenim constància de l'interès pel fet humà que tenia l'autor. D'altra banda se'ns avança un seguit de traces que seguint aquesta mateixa línia temàtica desenvoluparà en obres originals posteriors com és la tela «Misèria humana». En conjunt es tracta d'una pintura simbolista amb detalls realistes de tonalitats grises però amb notes de lluminositat, acostuma a centrar-se en la soledat de les figures representades amb una tristesa aclaparadora que es capta de l'aire; la resignació de les mateixes és un altre tret comú i característic d'aquesta tendència.

- **Quadre modernista.**- Aquí es representa una dona jove jaient en un paratge idealitzat, un jardí que li serveix de marc espacial. Aquest oli és una de les obres amb més caràcter que té el nostre pintor. Pertany a una etapa en què tenia plenament assumit el corrent modernista i això ve ratificat per qüestions de matís tals com són un paisatge bucòlic, una figura femenina amb care de nimfa i llargs cabells i, una roba de teixit florejat i lleuger; fins i tot gosariem dir que presenta lleus traces d'un «japonisme» tan significatiu en Toulouse-Lautrec, que aleshores practicava en No-nell. La visió conjunta de la pintura ens transmet una sensació de placidesa i de bellesa que respon a un aconseguit ritme ornamental.

Per concloure, només voldria dir que per damunt de qualsevol tendència o corrent modernista flueix l'esperit de l'autor. En Josep Giralt i Puig era amant de les arts i la cultura i creà a través d'un to intimista i individualitzat una pintura bellament idealitzada. És, en definitiva, una única personalitat que es desenvolupà artísticament adaptant-se als temps que veia córrer.

Araceli Albà